

Συνήθως μιλάνε στα μέλη της οικογένειας τους στο σπίτι όταν δεν είναι κανένας άλλος παρόν και αντιμετωπίζουν τη μεγαλύτερη δυσκολία στο σχολείο, το οποίο αποτελεί ένα περιβάλλον γεμάτο άγνωστους ανθρώπους. Παρόλα αυτά, τα μοτίβα επικοινωνίας μπορεί να ποικίλουν και να διαφέρουν από παιδί σε παιδί. Μερικές φορές μπορεί να μη μιλάνε σε κάποια μέλη της οικογένειας μέσα στο σπίτι και σπανιότερα μπορεί ένα παιδί να μιλάει στο σχολείο αλλά όχι στο σπίτι. Στις περιπτώσεις εκείνες, όπου το παιδί ξαφνικά σταματάει να μιλάει γενικώς σε όλα τα πλαίσια δε μιλάμε για επιλεκτική, αλλά για υστερική αλαλία, η οποία εμφανίζεται σπανιότερα και είναι πιο σοβαρή.

Η επιλεκτική βωβότητα είναι εξαιρετικά επίπονη για το παιδί. Τα παιδιά και οι έφηβοι με τη διαταραχή αυτή βιώνουν υπερβολικό άγχος στις κοινωνικές καταστάσεις, στις οποίες καλούνται να μιλήσουν και να αλληλεπιδράσουν με άλλους ανθρώπους. Πολλά από αυτά εμφανίζουν και κοινωνική φοβία, ενώ έχουν αναφερθεί επίσης η κατάθλιψη, η ενούρηση, η εγκόπριση, η υπερκινητικότητα και τα μυοσπάσματα (τικ) ως συνοδά προβλήματα της επιλεκτικής αλαλίας. Ωστόσο δεν αντιδρούν όλα τα παιδιά με τον ίδιο τρόπο. Κάποια παιδιά δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν με τον οποιοδήποτε σε ένα κοινωνικό πλαίσιο και συχνά όταν κάποιος τους απευθύνει το λόγο ή τα πλησιάζει δείχνουν τρομαγμένα, παγώνουν, μένουν ακίνητα ή τρέμουν. Κάποια άλλα μπορεί να ψιθυρίζουν ή να μιλάνε σε μεμονωμένα άτομα, ενώ αδυνατούν να μιλήσουν με τους δασκάλους τους ή τους περισσότερους συνομηλίκους.

Τα περισσότερα όμως παιδιά αντί να επικοινωνούν με το συνήθη λεκτικό τρόπο, μπορεί να χρησιμοποιούν χειρονομίες, νεύματα ή κλίσεις του κεφαλιού για να εκφράσουν τις επιθυμίες τους. Επίσης, μπορεί να τραβούν και να σπρώχνουν τα άτομα των οποίων θέλουν να προσελκύσουν την προσοχή. Σε κάποιες περιπτώσεις χρησιμοποιούν μονοσύλλαβες, σύντομες φράσεις ή φράσεις που χαρακτηρίζονται από μονοτονία ή από αλλοιωμένη φωνή. Η επιλεκτική αλαλία έχει σημαντικά αρνητικές επιδράσεις και στα άτομα που βρίσκονται κοντά στο παιδί, ιδιαίτερα στους γονείς και στους δασκάλους, οι οποίοι αποθαρρύνονται και τρομάζουν όταν οι προσπάθειες τους να αλληλεπιδράσουν με το παιδί αποτυγχάνουν. Μερικές φορές φοβούνται να παρέμβουν μη τυχόν και κάνουν την κατάσταση χειρότερη. Γενικώς, η επιλεκτική αλαλία είναι μια εξαιρετικά αγχογόνος και οδυνηρή κατάσταση, η οποία όσο πιο σύντομα αντιμετωπιστεί τόσο το καλύτερο.

Πώς κάποιο παιδί αναπτύσσει επιλεκτική αλαλία;

Είναι δύσκολο να εντοπίσουμε τα αίτια της επιλεκτικής αλαλίας. Πρόκειται μάλλον για μια πολυπαραγοντική διαταραχή, όπου συνδυασμός αιτιών συμβάλουν στην εμφάνιση της. Θα λέγαμε ότι υπάρχουν κάποιοι προδιαθεσικοί παράγοντες, οι οποίοι υπό τις κατάλληλες συνθήκες και μετά από κάποιο τραυματικό γεγονός θα οδηγήσουν σε αυτή. Επίσης η ενίσχυση, που μπορεί να δοθεί στα παιδιά αυτά θα διατηρήσει το πρόβλημα σε βάθος χρόνου.

Τέτοιοι προδιαθεσικοί παράγοντες μπορεί να είναι:

- - Η ύπαρξη κάποιας δυσκολίας στο λόγο ή την ομιλία
  - Υπερβολικό άγχος στο παιδί
  - Το να είναι μέλη κάποιας μειονότητας
  - Προέλευση από οικογένειες οι οποίες έχουν ιστορικό ντροπαλότητας, επιλεκτικής αλαλίας ή κάποιας άλλης ψυχιατρικής ασθένειας.

- Η ύπαρξη δυσλειτουργικών μοντέλων επικοινωνίας μέσα στην οικογένεια.
- Η γεωγραφική ή κοινωνική απομόνωση.

Τραυματικά γεγονότα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν και να οδηγήσουν στη διαταραχή μπορεί να είναι κάποια απώλεια, θάνατος, διαζύγιο γονέων, κάποια μετακόμιση ή μετανάστευση, η είσοδος του παιδιού στο σχολείο, αρνητικά σχόλια και πειράγματα από συμμαθητές ή άλλους ενήλικους, η επίγνωση από το παιδί της δυσκολίας του στο λόγο και την ομιλία κ.α. Η αυξημένη προσοχή και φροντίδα του παιδιού και η έλλειψη έγκαιρης και κατάλληλης βοήθειας μπορεί να ενισχύσουν και να επιτείνουν το πρόβλημα.

Η παρέμβαση θα πρέπει να είναι εξατομικευμένη και στις περισσότερες περιπτώσεις απαιτείται συνδυασμός θεραπευτικών μεθόδων καθώς και συνεργασία γονέων, ειδικού και σχολείου. Οι στόχοι της παρέμβασης είναι η μείωση του άγχους του παιδιού, η ενίσχυση της αυτοεικόνας του και της κοινωνικής αυτοπεποίθησης και επικοινωνίας. **Η έμφαση δεν πρέπει να τίθεται στο να κάνουμε το παιδί να μιλήσει.** Αυτό θα αυξήσει το άγχος του και θα έχει μάλλον αρνητικά παρά θετικά αποτελέσματα. Με τη μείωση του άγχους, την ενδυνάμωση της αυτοεικόνας και τη χρήση διαφόρων τεχνικών που στόχο έχουν την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και συμπεριφοράς, η επικοινωνία θα βελτιωθεί και προοδευτικά το παιδί θα οδηγηθεί από μη λεκτικές σε λεκτικές επικοινωνιακές αντιδράσεις.